SCHULD, OORDEEL EN GODS RECHT

Lezen:
Dordtse Leerregels, hoofdstuk I, artikel 1
Genesis 3:1-19
Romeinen 3:9-24
Romeinen 5:12-21
Efeziërs 2:1-3

Inleiding

Artikel 1 van het eerste hoofdstuk van de Dordtse Leerregels begint niet bij de verkiezing, maar bij de nood van de mens. Dat is veelzeggend. Wie wil spreken over Gods genade, moet eerst eerlijk onder ogen zien waarvan de mens verlost moet worden. De mens is niet slechts kwetsbaar, onwetend of geneigd tot vergissingen. Hij staat als zondaar schuldig voor God.

Dat is geen populaire boodschap. Wij zijn geneigd onze verantwoordelijkheid te verkleinen en onze omstandigheden te benadrukken. Misschien wijzen wij op onze opvoeding, onze omgeving of de invloed van anderen. De Dordtse Leerregels wijzen echter terug naar Adam. In hem heeft het hele menselijke geslacht gezondigd. Daarom rust Gods oordeel niet op willekeur, maar op rechtvaardigheid.

Artikel 1 brengt ons tot een ernstige vraag: hoe kijkt u naar uw eigen bestaan voor God? Wie alleen de menselijkheid van de mens ziet, zal Gods genade oppervlakkig vinden. Wie daarentegen zijn schuld voor God leert kennen, gaat des te meer verwonderd spreken over de redding die Hij geeft.

Bijbelstudie

Artikel 1 opent met de woorden: “Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben.” Daarmee wordt de gezamenlijke verbondenheid van het menselijk geslacht aangewezen. Adam was niet alleen een privépersoon die een persoonlijke overtreding beging. Hij was het hoofd van het menselijk geslacht. Zijn val had gevolgen voor allen die uit hem voortkomen.

Genesis 3 beschrijft hoe de zonde in de wereld kwam. Adam en Eva wantrouwden Gods woord en wilden zelf bepalen wat goed en kwaad was. Hun ongehoorzaamheid bracht schuld, schaamte, angst en verwijdering van God met zich mee. De vloek raakte niet alleen hun persoonlijke leven, maar ook de aarde en hun nageslacht. De breuk met God werd de werkelijkheid van heel het menselijke bestaan.

Romeinen 5:12-21 helpt ons dit verder te begrijpen. Paulus verbindt daar de komst van de zonde en de dood met Adam. Door één mens kwam de zonde in de wereld en door de zonde de dood. De dood is daarom niet slechts een natuurlijk verschijnsel dat bij het leven hoort. Hij is een vijand en een oordeel over de zonde. Paulus maakt tegelijk duidelijk dat Adam vooruitwijst naar Christus. Zoals de daad van de ene mens gevolgen heeft voor velen, zo is er in Christus gerechtigheid en leven voor allen die bij Hem horen. Dat laatste behoort niet tot de inhoud van artikel 1, maar het maakt wel duidelijk waarom de ernst van Adams val en de rijkdom van Christus' genade beide voluit moeten worden verkondigd.

De zonde is volgens artikel 1 niet een oppervlakkige beschadiging. De mens heeft "de vloek en de eeuwige dood verdiend". Dat zijn zware woorden. Ze laten zien dat zonde in de eerste plaats gericht is tegen God en Zijn heilige recht. De mens heeft niet alleen regels overtreden; hij heeft zich tegen zijn Schepper gekeerd. Daarom is de schuld werkelijk en is het oordeel rechtvaardig.

Romeinen 3:9-24 bevestigt deze werkelijkheid. Paulus beschrijft daar dat zowel Joden als heidenen onder de macht van de zonde staan. Niemand kan zich voor God beroemen op eigen goedheid. De wet maakt de zonde bekend en ontneemt de mens iedere grond om zichzelf vrij te spreken. Wanneer Paulus zegt dat de hele wereld voor God veroordelenswaardig is en dat allen gezondigd hebben, sluit dat nauw aan bij artikel 1. De mens staat niet in een neutrale positie tegenover God. Hij is schuldig en mist Gods heerlijkheid.

Dat betekent niet dat ieder mens voortdurend even diep in zonde leeft of dat er geen verschil is tussen mensen. Er is verschil in gedrag, geweten en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Maar voor Gods heilige maatstaf kan niemand zichzelf rechtvaardigen. Ook de nette, godsdienstige en beschaafde mens heeft vergeving nodig. Juist daar ligt een gevaar: uiterlijke ordelijkheid kan de indruk wekken dat er geen fundamentele schuld is. De Schrift brengt ons echter niet allereerst bij de vraag of wij beter zijn dan anderen, maar of wij voor God kunnen bestaan.

Efeziërs 2:1-3 beschrijft de mens buiten Christus als dood door de overtredingen en zonden. Paulus spreekt daar over een levenswandel die beheerst wordt door de machten van deze wereld en door de begeerten van het vlees. Ook noemt hij de mens van nature een kind van de toorn, evenals de anderen. Dat onderstreept dat de nood algemeen is en diep in onze afkomst en natuur ligt. Wij worden niet zondaren doordat wij eerst een reeks verkeerde keuzes maken; wij maken verkeerde keuzes omdat wij zondaren zijn.

Artikel 1 trekt vervolgens een belangrijke conclusie: God zou niemand onrecht hebben gedaan als Hij het hele menselijke geslacht in zonde en vervloeking had gelaten. Dat betekent dat God niemand iets onthoudt waarop hij recht heeft. De mens kan geen aanspraak maken op genade. Genade is per definitie onverdiend. Als God zou oordelen, zou Hij daarmee Zijn recht handhaven.

Deze uitspraak wil ons niet leren dat wij Gods barmhartigheid gering moeten achten. Integendeel, zij maakt duidelijk hoe groot die barmhartigheid is. De verwondering over

verlossing begint waar ieder recht op verlossing wordt losgelaten. Wie denkt dat God hem zalig móét maken, heeft nog niet werkelijk verstaan wat zonde en genade betekenen.

Tegelijk bewaart artikel 1 ons ervoor om God van onrecht te beschuldigen. Wij kunnen Gods handelen niet beoordelen vanuit onze eigen maatstaf. God is de Schepper en Rechter; wij zijn schepselen en schuldige mensen. Dat vraagt geen gedachteloze berusting, maar eerbied en ootmoed. De Schrift roept ons niet op om nieuwsgierig boven Gods openbaring uit te stijgen. Zij roept ons op om ons te buigen onder wat God duidelijk heeft bekendgemaakt: allen hebben gezondigd, de zonde verdient de dood en niemand kan zichzelf redden.

Daarmee is artikel 1 geen koude leerstelling. Het is een spiegel en een voorbereiding op het Evangelie. De spiegel laat zien hoe diep onze schuld is. Het Evangelie verkondigt vervolgens dat redding niet uit de mens opkomt, maar uit Gods genade in Jezus Christus. Romeinen 3 loopt na de aanklacht van de algemene schuld uit op de rechtvaardiging door Gods genade, door de verlossing in Christus. De weg naar troost loopt dus niet langs het ontkennen van schuld, maar door het belijden ervan en het vluchten tot de Zaligmaker.

Voor de bespreking is het daarom belangrijk dat u artikel 1 niet alleen als een leerstuk over “de mensheid” behandelt. De vraag is persoonlijk: erken ik dat ook mijn zonde mij schuldig maakt voor God? Zie ik dat ik niets kan aandragen waarmee ik mijn behoud verdien? En leer ik juist daardoor Gods genade in Christus hoogachten? Wie dit artikel werkelijk verstaat, zal niet eindigen in wanhoop, maar in verootmoediging en verwondering.

Gespreksvragen

1. Waarom begint hoofdstuk I van de Dordtse Leerregels met de schuld van de mens en niet direct met de verkiezing?
2. Wat betekent het dat alle mensen “in Adam” gezondigd hebben?
3. Welke gevolgen van de zonde ziet u in Genesis 3 terug?
4. Waarom is de dood volgens Romeinen 5 meer dan een natuurlijk onderdeel van het leven?
5. Wat leert Romeinen 3 over de mogelijkheid om uzelf voor God te rechtvaardigen?
6. Hoe helpt Efeziërs 2 u om de diepte van de menselijke nood te verstaan?
7. Wat bedoelt artikel 1 met de uitspraak dat God niemand onrecht zou doen als Hij allen in de zonde liet?
8. Hoe bereidt artikel 1 u voor op het verstaan en waarderen van het Evangelie?